

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Atențiune!

Timpul conscrierii alegătorilor de deputați la dietă a sosit! Atragem atențiunea tuturor românilor din Ungaria și Transilvania, cari sînt îndreptățiți a fi alegători! Fie care se îngrijească, ca să fie introdus în listele alegătorilor și tot odată să reclame în contra acelor ce nu sînt îndreptățiți.

Sibiu 25 Aprile.

Timpul din urmă produce în diverse forme enunțaiuni, cum au văzut cetitorii în nr. trecut pe cea dela Cluj.

Nu ne ocupăm cu cuprinsul lor, ca să l' supunem vre unei critice. Dar ne vom ocupa cu împregiurarea, că la noi enunțaiunile dovedesc spontaneitatea absolută și cu toate aceste foarte greoaie, căci vine tîrziu și fără de vivacitatea variațiunii. Sînt scăderi formale aceste, dară ele demustră, că în afaceri politice ne lipsesce cu totul conducerea. Dacă n'ar exista inițiativa particulară, fie de cluburi singuratică, fie de indiviți singuratici, ar lipsi ori-ce mișcare politică în sinul poporului nostru.

Noi așa scim că există un comitet central electoral, a cărei misiune nu credem a se fi țermurit numai pe lângă compunerea unui memorandum și acela mai *post festa* și nu mai pe sus de ori și ce critică. Dîcem aceasta nu pentru că s'au desvotăm ci pentru că în adevăr este prea multă anticuaritate istorică și politică într'insul și relativ prea puțină actualitate despre ranele cele grele ce s'au înfipt și se înfig în trupul naționalității noastre dela 1867 încoace. Dar nici cu aprețirea în felul indigitat nu voim să ne ocupăm acum. Va veni timpul, când vom pute face corecturi în memorandum însă tot așa de compact și solidari, cum am compus comitetul, care l'a făcut. Abstragem dar dela aceste atinse în trecut și venim la lucruri mai urgente.

S'a țin încă la 1881, că de aceea nu putem intra în acțiune, fiindcă n'avem pregătirile de lipsă: n'avem conscriși pe toți alegătorii, n'avem pregătite o listă de candidați și alte de felul acesta. Ei bine să dîcem și acum, că mai avem un an de zile de a ne cugeta la alegeri dietale; dar ne mai așteaptă mult oare cele municipale și nu vor mai fi și alte lucrări, cari interesează pe alegători?

Privitor la proiectul de lege pentru scoalele medie cu toate a le sale s'a făcut, ce e drept, ce s'a putut face din partea bisericilor și a particularilor, însă oare comitetul, de care ne fu vorba, este chemat numai la

contemplațiunea liniscită la toate câte se întemplă și câte nu se întemplă, fără a țice un cuvînt și din parte-și, dacă nu poate sau nu voesce să conducă mișcările dintre români?

Ne-ar fi plăcut, când comitetul ar fi fost un *spiritus movens* pentru toți, așa încât toate se meargă nu numai legal, dar și simetric, să se simtă, că este o conducere în faptele noastre.

Căci cu tot spiritul nostru de opozițiune, pe care în împregiurările de față noi nu l' provocăm, ci ni se impune de cătră conducătorii destinelor țerii, înaintea celor de o soarte cu noi vom perde din reputațiune, fără de a câștiga în altă parte, dacă vom continua a merge ca până acum, așa țicînd pe nimerite.

Maghiarii, cu toate că guvernul îngrijesce de ei mai mult decît trebuie, au reușit, au comitete de maghiarisare, de repatriare, până și fonduri electorale. Toate câte se fac, se fac prin un mecanism de conducere de sus până jos. Și noi, cari sîntem siliți a ne apăra să nu ne folosim nici de micul aparat legal, de care dispunem?

Cu proiectul de lege pentru scoalele medie nu mai puțin timp mai avem și actele vor fi încheiate definitiv. Ca să nu ne trețim prea tîrziu am indigitat în numărul trecut ce ar fi de făcut. Ar fi cu scădere oare pentru comitetul central, când s'ar îngriji și din parte-și, în vre un fel oare care, ca să se facă din parte-ne tot ce e posibil în privința aceasta? S'au dacă ar crede că ce am propus noi nu corespunde întru toate trebuințelor noastre, aște-ne că ce e mai bine, și noi cări avem în vedere salutea naționalității noastre, dacă vom vedea că e mai bine ce ne propune dînsul, bucuros ne acomodăm și acceptăm.

Salutea națională și solidaritatea, eată două lucruri cari nu este permis să le ignoreze în ția de ațici nici un român, prin urmare nici comitetul central. Dar de altă parte și grăbnicia cu care trebuie să se facă și implinească tot ce este în folosul nostru național politic.

Alegerile în municipii sînt mai aproape decît celelalte. Oare n'ar fi de lipsă ca și în privința acestora să avem o orientare promptă și comună?

Este adevărat, că lucrurile naționale politice în împregiurări ca a le noastre a le românilor, se fac cu multă neocomoditate și sînt împreunate cu neplăceri. Însă ce să facem, dacă altfel nu e cu putință? Trebuie să ne lipsim și de comoditate și să suportăm cu resignațiune și neplăcerile. Istoria ne învață că lucrurile salutare toate pe calea aceasta s'au făcut și anticitea deja ne-a lăsat proverbul: „*Per aspera ad prospera.*”

Sinodul arhidieceșan.

Sedința I din 24 Aprile 1883.

La 11^{1/2} oare după servitiul stei liturgii și al chemării stului Spirit, întrunindu-se deputații în sala Seminarului Andreian, Prea Cuvioșia Sa P. Nicolae Popoș, Archimandrit și Vicariu Archiepiscopesc, a deschis sinodul prin cuvintele următoare:

„Prea on. domni și frați!

„Escelența Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit al nostru, aflându-se în prezent la dietă în casa magnaților, și neputînd prin urmare a deschide în persoană sinodul arhidieceșan pentru anul acesta, m'a însărcinat pre mine cu această funcțiune, pofțindu-mă tot odată ca să fiu interpretele dorințelor, ce le are pentru un curs normal și pentru rezultate salutari în consultările sinodului, preste care imploră ajutorul și binecuvîntarea celui a tot-puternic!

„Primind din parte-mi cu plăcere această misiune onorifică, care de altmintea se află basată în lege și e datorită pentru mine, nu pot de cât să dau espresiune și eu datorințelor mele pentru cursul cel mai normal și rezultatele cele mai bune și salutare ale pertractărilor noastre sinodale.

„Și eu am firmă credință, că așa se va și întempla.

„Aceasta mi-o garantează de o parte valoarea morală și intelectuală a domnilor membri ai sinodului nostru, eată de altă parte trecutul cel de 13 ani al vieții noastre bisericesci sinodale, va se țica: esperiențele cele bogate, ce le-am făcut în acest șir lung de ani, cari ne pot servi ca și o școală practică în privința parlamentarismului nostru bisericesc, — precum și legile, regulamentele, normativele sinodale, pre cari deja le posedem în număr îndestulitoriu, încât ne pot da îndreptările necesarii la toate casurile obveniende.

„Și așa, pe lângă această credință și încredere în puterile noastre spirituale, am onoare a declara sesiunea ordinară pentru anul 1883 a sinodului nostru arhidieceșan de deschisă”. (Să trăiască!)

După deschidere, fiindcă la apelul nominal n'au respuns un număr suficient de membri, pentru concludere, s'a anunțat sedința pe ția următoare:

Sedința a II din 25 Aprile 1883.

Sedința aceasta o a deschis Escelența Sa P. archiepiscop și metropolit Miron Romanul. După ce espune că afacerile oficiale l'a împedecat de a pute deschide în persoană sinodul, salută călduros

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare).

— El nu s'a putut informa, decît despre un lucru: adevă el a cerut siguranța, să nu reclame nimenea copilul, de oare ce îl voia pentru sine fără să se teamă, că într'una din țile se îl ia cineva. Necunoscutul jura că n'are să mă reclame nimenea, și dovadă este, țise el, că l'am adus dintr'o depărtare de peste cinci sute miluri de aici, ca să i se peardă urma de totului tot. Copilul, țise el, ar fi în pericolul cel mai mare, chiar și aici, când s'ar afla, unde este. Nu mă întrebați dară, căci eu nu vă pot răspunde.

„Și el insistă pe lângă străin să-și ia bani, vr'o două s'au trei sute de zechine.

— În monetă de Italia?

— În monetă străină de aur însă din diferite țeri, ca și când necunoscutul ar fi cutreerat toată Europa și s'ar fi îngrițit a preface suma în

toate soiurile de bani, ca să se peardă toată urma pentru ori și care cercetări sau supoșii.

I s'a obiectat că este sêrac: el a și țis-o, și întreg esteriorul său o anunță. Se află cuviincios al despăgubi pentru calea cea lungă și pentru osteneala ce a avut'o esecutând așa de conscientios ordinele relative la îndepărtarea mea; el însă refuză ori și ce ofert cu obstinație neîvingibilă. El dis-păru repede, țicînd pentru a evita întrebări, că va reveni în ția următoare. Însă n'a mai venit; nu la mai văzut nimenea, nu s'a mai auțit vorbind de el și eu am ramas încrețut, sau mai bine țis, lăsat mulțămită cerului, în grigăia domnului și doamnei Goffredi.

— Dară istoria despre lac, despre fereastră și despre luntre, unde drac ai auțit-o?

— Îngăduie! În etate de cinci sau șese ani (pe când mă adusesse omul mascat la Perugia, par'că eram de patru sau cinci ani) eu cădusem dintr'o înălțime, încât mă crețură mort. Aceasta n'a fost important, însă, între amicii familiei mele adoptive, cari veniră a se informa despre mine, se furișă un evreu mic, botezat sau nu, care negustorea cu obiecte de artă și antichități cu străinii, și care era așezat în Perugia. Părinții mei nu iubeau pe evreul acesta, fiind-că era evreu și fiind-că în Italia ca și pe aici, oamenii au prejudețe mari în contra rasei acesteia. El se informă despre mine cu mare îngrijire și ceru chiar a mă vedea ca să se asigure de starea mea.

Cu un an de țile în urmă, după ce petrecusem vara la țeară, el veni, îndată după reîntoarcerea noastră la oraș, a se mai informa de mine și adevă cu ochii săi, dacă am crescut și dacă mă aflu bine. Familia mea se mira cumplit și îl întrebă ce întres îl tot aduce, amenințându-l a-i închide ușa, dacă n'ar da o esplicație îndestulitoare despre purtarea sa, căci ei mă iubeau deja și se temeau să nu fiu răpit de evreul acela. El mărturisii apoi, s'au născoci, că din întemplare a dat omului mascat asil în ția, când m'a adus în oraș și că i-a răpit diverse confidențe ce mă priveau pe mine. Aceste confidențe vage, neverosimile și neesplicabile sînt acele, cari ție le-am spus la începutul istoriei mele, și care poate nu merită nici o credință. Maica mea adoptivă rîdea de ele; dară aflând în aventura aceasta ceva romantic, ea îmi dădu numele de Lago, care a devenit de multă vreme numele meu cel adevărat.

Dar numele de botez Cristian, Cristin, Cristiern, Crestin sau Cristiano, cine ție l'a dat?

— Omul mascat, fără a mai spune alt nume.

— Vorbit'a italianesce, omul acela?

— A vorbit, dară rêu, și truda ce a avut-o a se esplica n'a contribuit puțin la ministerul ce m'a încunguratur.

— Dar cu ce accent vorbea el?

— Profesorul Goffredi nu s'a ocupat decît de limbi moarte; soția sa, fiind foarte instruită, cuno-

pre deputații prezenți, și dechiară ședința de deschisă.

Deputatul Nicolau Olariu cetește protocolul ședinței prime, care se autentice.

Se prezintă credenționalul nou alesului deputat Ioan Bechnitz, și în legătură cu actele electorale se transpune comisiei verificatoare.

Cererea de concediu pentru timp nehotărât a deputatului Simeon Damianu se încuviințează.

Raportul consistoriului arhidieceșan plenariu se transpune comisiei organizatoare.

Raportul consistoriului arhidieceșan ca senat bisericesc se transpune comisiei bisericesci.

Raportul consistoriului arhidieceșan ca senat scolar se transpune comisiei scolare.

Raportul consistoriului arhidieceșan ca senat episcopesc și budgetul consistorial, pre anul 1884 se transpune comisiei financiare.

Raportul consistoriului arhidieceșan despre istoricul fondurilor arhidieceșane se transpune comisiei financiare.

Raportul consistoriului arhidieceșan despre arondarea protopresbiteratelor se transpune comisiei organizatoare.

Actele electorale privitoare la cercul electoral Galați, se transpun comisiei verificatoare.

Raționările consistoriului arhidieceșan pe anul 1882 se transpun comisiei financiare.

Raportul consistoriului arhidieceșan privitoriu la lărgirea seminarului se transpune comisiei organizatoare.

Raportul consistoriului arhidieceșan privitor la fondul de pensionare al preoților și învățătorilor din arhidieceșă se transpune comisiei organizatoare.

Abdicarea deputatului mirenesc Dr. Nicolau Maier dela postul de deputat sinodal în cercul III se ia la cunoștință și se dispune alegere nouă pentru cercul reprezentat de dânsul.

Raportul consistoriului arhidieceșan ca senat scolar, despre procesul fostului învățătoriu în Reșinariu Ioan Metz, se transpune comisiei scolare.

Raportul consistoriului arhidieceșan privitoriu la denumirea unui delegat lângă protopresbiteri cu ocaziunea visitațiunii scoalelor se transpune comisiei scolare.

Raportul consistoriului arhidieceșan privitor la dotarea inspectorului seminarial se transpune comisiei organizatoare.

Cererea parochului din Uniadoară Avram Păcurariu de a pute curge la post de protopresbiter și fără testimoniu de maturitate se transpune comisiei organizatoare.

Raportul consistoriului arhidieceșan despre demisionarea asesorului consistorial Teodor Stanislau, major ces. reg. pens. din postul de asesor se ia spre știință și în locul vacant se dispune alegere nouă.

Cererea comunei bisericesci Felța ca procentele după capitalul împrumutat din fondurile arhidieceșane să se reducă la 5. se transpune comisiei financiare.

Raportul consistoriului arhidieceșan pentru remuneratiunea profesorului de gimnastică la institutul pedagogic andreian se transpune comisiei financiare.

Raportul consistoriului arhidieceșan asupra

scea multe limbi moderne, și totuși îi era imposibil a spune, de ce națiune se ținea limbajul omului mascat.

Și cum cugeta despre aceasta evreul cel mic?

— Eu nu știu, dacă a cugetat el ceva, dară de ăș n'a voit să ăică nimica.

— Fost-au părinții Dtale convinși că n'a jucat el însuși rolul omului mascat?

— Cu desăvârșire. Omul mascat era de statură mijlocie, și evreul n'avea decât cinci urme în înălțime. Vocea, accentul, n'avea nici o asemănare. Eu vâd, dle Goefle, că Dta îți faci, ca și sârmanii Goffredi tot felul de întrebări pentru mine; însă eu te întreb, ce folos ar avè soluțiunea acestei chestii?

— Așa, ce folos? răspunde dl Goefle, Dta poate nu valorezi osteneala, ce mi-o dau de un ceas, a te face să-ți reafii familia. Ei, aceasta este o preocupare ce se ține de obiceiurile profesiunii mele, dară să nu mai vorbim de ea, cu atâta mai mult, că în toate ce mi-ai spus nu se află nici un fapt precis, pe baza căruia ai pute face un edificiu de deducții erudite și ingenioase însă îngăduie. Ce s'a făcut cu suma adusă de omul mascat?

— Bravii mei părinți, temându-se că suma aceasta să nu fie doară prețul unui furat, a unei crime oare care, și socotind, că nu mi-ar aduce noroc, depuseră toate monetele în lada seracilor din catedrala dela Perugia.

cărței de cetire maghiaro-românească a profesorului Putnóky se transpune comisiei scolare.

Cererea de concediu a deputatului din cercul XIX al Făgărașului Nicolau Cipu, perceptor comitatens în Făgăraș se încuviințează.

Cererea parochului Crucean Mărgineanu din Cinade catechet gr. or. la gimnasiul rom. gr. cat. din Blaj pentru remuneratiune se transpune comisiei petiționarie.

Cererea profesorului Gregoriu Pletos pentru introducerea unui nou plan de a catechiza în scoalele medii se transpune comisiei petiționarie.

Cererea comunei bisericesci Țințari de a se adneca la tractul protopresbiteral al Brașovului se transpune comisiei organizatoare.

Cererea parochului din Berghia Petru Murariu ca alegerea de paroch pentru comuna bisericescă Molomfalău să se decidă cât mai curând, se transpune comisiei petiționarie.

După prezentarea acestor esibite se trece la constituirea biroului.

Deputatul Ioan de Preda a făcut propunerea: că §. 5. din regulamentul afacerilor interne a le sinodului arhidieceșan să se interpreteze așa, că alegerea biroului se face pentru un period întreg.

Deputatul Ilie Măcellariu propune ca acest §. să se interpreteze astfel, că alegerea biroului se face numai pe o sesiune.

La acest obiect s'a încins dispută cam lungă. Au luat cuvântul deputații Parteniu Cosma, Dr. Nicolau Pop, Nicolau Popea, Iosif Pușcariu, și Liviu de Lemenyi.

La votare s'a primit propunerea deputatului Preda estindându-se această interpretare și asupra diferitelor comisii.

În urma acestui conclud constatându-se un loc vacant în comisia organizatoare prin dimisia deputatului Dr. Nicolau Maier se întregesce prin alegerea domnului deputat Ioan Popea.

Ne mai fiind alte obiecte ședința se ridică anunțându-se cea procsimă pe 26 Aprile a. c. la 9 oare înainte de ameași.

Revista politică.

Sibiu, în 25 Aprilie.

În casa magnaților desbaterea asupra proiectului privitor la scoalele secundare s'a terminat încă Vineri și în partea specială. „Pester Lloyd“ ne spune că desbaterea a fost mai numai un dialog între ministrul Tretort și între metropolitul Miron Romanul. Amendamentele metropolitului, după același diar, nu s'au primit. O parte din amendamentele metropolitului, vâdând că ce soarte au, nu le au mai adus pe tapet, ci le-au retras metropolitul însuși.

„D. Ztg.“ din Viena publică în nrul său dela 3 Maiu n. o corespondență dela Bucuresci din care se vede că schimbările signalate ce au să se facă în personalul corpului diplomatic al Austriei au provocat interesare foarte vie în cercurile politice a le residenței române. Înainte de toate oferă denumirea capului de secțiune a contelui Hoyos de ambasador la Paris material de diverse glose, nu tocmai măgulitoare pentru diplomatul din cestiune. Mai departe coresp. se întinde la espuneri pe larg, cum din împregiurarea că Austro-Ungaria înainte de recunoașterea formală a independenței României prin

— Dar așa Dta vorbeai deja precum ai ăș, o limbă oare care, când fuseși adus?

— Fără îndoială însă în scurt timp am uitat neavând cu cine vorbi. Eu știu numai atâta că cu un an în urmă un german erudit, care era 'la noi în vizită se încercă a lămuri misterul acesta. Eu am avut multă osteneală a-mi aminti vr'o câteva cuvinte din limba mea cea veche. Linguistul declară că este un dialect de nord, ce samănă cu limba islandică; însă părul meu negru desmințea încât-va tălmăcirea aceasta.

Ei renunțară cu toții a afla adevărul. Dorința maicei mele adoptive a fost a mă face să perd ori și ce amintire de altă patrie și de altă familie. Dta îți poți inchipui, că n'a fost greu pentru ea ași ajunge scopul.

— Încă ceva, ășe dl Goefle. Eu mă interesez de o narațiune cu atâta mai mult, când îmi lămuresc punctul de purcedere. Din amintirile aceste, care, în mod firesc și în adins ăi s'au șters din memorie, nu ăi-a mai ramas absolut nimic?

— Mi-a mai ramas ceva, însă așa de vag, încât nu o pot distinge de un vis. Parcă vâd o țeară bizară, selbatică, mai grandioasă încă ca aceasta.

— O țeară rece?

— Nu știu. Pruncii nu simt frigul și eu n'am fost nici când friguros.

(Va urma.)

aședarea unui trimis la Bucuresci a ratificat acea recunoașcere și că pentru aceasta pe malurile Dimboviței s'au arătat foarte prevenitori diplomatului austriac, acesta a judecat situațiunea diplomatică din Bucuresci foarte optimist și prin rapoartele lui greșite a sedus politica austriacă încât d. e. în cestiunea Dunărei la Viena au fost până târziu de credința, că e numai simulare și că în realitate guvernul român este aplecat la concesii. Numai discursul de tron român din 15 (27) Noemvre 1881 a scos pe Austro-Ungaria din rătăcirea, care a avut drept consecențe, rele rezultate în cestiunea dunăreană și pe urmă intreruperea raporturilor personale între legațiunea austro-ungurească și între guvernul din Bucuresci. Acum era prea târziu pentru de a mai îndrepta lucrurile și așa strămutarea în ministerul de esterne la Viena, care nu putea fi privită de promovare, era considerată de o amovare cu cruțarea cea mai posibilă a fostului trimis dela postul, în care a secerat de toate, numai lauri nu și n'a nuzit după nici o recunoștință. Își poate așa dară inchipui ori și cine ce impresie surprinđătoare a făcut în Bucuresci șcirea, că contele Hoyos este designat ambasador pe lângă guvernul francez.

Într'un grad cu mult mai neînsemnat se ocupă cercurile politice și diplomatice din capitaia română cu denumirea presupusă a trimisului actual, a bar. Mayr, de al doilea cap de secțiune în ministerul de esterne din Viena, ca de denumirea contelui Hoyos ambasador la Paris. Cât pentru cel dintâiu apoi se poate ăice despre dânsul, ceea ce a ăș despre galantul adoratei cavalerului de Toggenburg, care se întorcea din locurile sante: în linisce l'am vâdut venind, în linisce îl vom vedè ducându-se. Activitatea sa nu se deosebesce nici prin succese, nici prin nesuccese și ceea ce privește pozițiunea sa față cu colonia austro-ungurească, dânsul — abstragând dela ființa sa de față la reuniunea austro-ungurească, carea de atunci a și adormit — a ramas tot așa de străin de dânsa, ca și predecesorul său aristocrat istoric. Recomandă în fine coresp. să mediteze în Viena cu grige asupra cestiunii, dacă următorul baronului Mayr are să fie earăși ungar. Căci nu se poate nega că în România tot ce este unguerec este privit cu oare care neîncredere; și dacă bar. Mayr, care apare la toate festivitățile în uniformă de honved, nu e tocmai *persoana gratissima*, n'are să mulțamească altuia decât guvernului din Budapesta, a cărui pași mai recenți în afacerea le-gei scoalelor secundare n'au provocat resunete amicabile în ținuturile despre meadă și dela Alpii transilvanici.

Desbaterea specială asupra proiectului de lege pentru scoalele secundare.

(Urmare.)

Iosif Madárász: Onorată casă! Voiu fi în plăcuta pozițiune a nu trece de nesincer înaintea ante vorbitoriului meu, a domnului deputat Carol Wolff, precum li s'a întemplat colegilor mei Helfy și Orban. Declar înainte, că am să fac la §-ul acesta o contrapropunere, care are de scop a introduce în toate scoalele secundare din Ungaria ca limbă de propunere limba maghiară. (Aprobare în stânga extremă.) Declar totodată, că eu primesc singur responsabilitatea pentru propunerea aceasta, chiar și dacă ar întâmpina simpatii amicilor și a onorațiilor mei condeputați. Declar mai departe, că, la cas, când nu mi s'ar primi propunerea aceasta, sânt gata a mă alătura la propunerea făcută de dep. Helfy și-a accepta modificarea propusă de dep. Tamassy, ca legea în privința depunerii esamenului de maturitate să între în vigoare numai după doi ani.

Aceste premise, îmi voiu ceti contrapropunerea și o voiu motiva pe scurt.

„Contrapropunere: în locul §-lui 7 să se introducă textul următor: În scoalele secundare limba de propunere e cea maghiară. În scoalele secundare, în cari se predă în present instrucțiunea într'altă limbă, se mai permite aceasta încă până la începutul anului scolar 1887. Și până atunci sânt îndatorate scoalele acestea a se îngriji de limba și literatura maghiară, ca de un obiect obligatoric într'un număr corespunđător de oare. Spre scopul unei controle sânt îndatorate a presenta încă de timpuriu ministrului de culte și instrucțiunea publică planul de învățământ și împărțirea oarelor referitoare la limba și literatura maghiară. Se îndatorează mai departe, a împărțăși instrucțiune din limba și literatura maghiară în limba maghiară în clasa a 7-a și a 8 a, începând cu anul scolar următor, având a se depune din obiectele acestea și esamenul de maturitate în limba maghiară dela anul 1885.“ (Aprobare în stânga extremă.)

Presentând onoratei case contrapropunerea aceasta, motivarea ei o voiu scoate-o din contra argumentarea antevorbitoriului meu, a domnului dep. C. Wolff. Dânsul combate dorința esprimată de con-

dep. Orban, dorința care la mine se prezintă ca faptă, combate mai departe propunerea dep. Helfy din punctul de vedere al civilizației și al culturii. Și cari ti sînt motivele? Dînsul întreabă, care va fi urmarea acceptării acestui proiect? Inteligența, dice dînsul, se va maghiarisa și se va crea un părete despărțitor între inteligența maghiarizată și între masa poporului nemaghiar; prin aceasta va fi împedecată inteligența de a se înțelege cu masa poporului și se va zădărnici influința inteligenței asupra masei poporului.

Să întoarcem acum foaia! Eu susțin, că precum are inteligența interes a învăța limba maghiară spre a se pute înțelege, ca aici în dietă, așa, ba încă într'un grad mai mare, are masa poporului interes a învăța limba aceasta și inteligența însăși trebuie să o doarească aceasta, căci ei trebuie să i zacă la inimă ca fie care membru al masei poporului să fie apt a emula cu ea în câștigarea culturii și a civilizației maghiare. (Aprobare în stînga extremă.) Eu susțin că poporul acesta dorește a învăța limba maghiară, numai e împedecată de aceia, cari se numesc „inteligență.“ (Așa e! stînga extremă.) Poporul acela dorește a fi crescut și instruit, numai dacă s'ar nizuî conducătorii inteligenței a fi pururea interpretii cei adevărați ai simțimentelor naționalității și poporului lor. (Așa e! în stînga extremă.)

Am făcut experiența, la mai multe seminții în țeara aceasta, că eleiube sc în adevăr națiunea maghiară, vor a fi membrii ei, doresc a avè cât mai multe ocațiuni spre a, învăța a cunoaște însușirile ei, adecă și limba acestei națiuni. (Așa e! în stînga extremă)

D-voastră veți dice, că proiectul acesta nu se poate realiza, de oare ce copiii nuși pot însuși limba maghiară în scoalele elementare într'atîta, încât să se poată face obligatorică în scoalele secundare. Întreb însă, pentru ce s'a făcut ȳile trecute modificarea legii pentru scoalele populare, pe basa căreia limba maghiară are a fi obiect obligatoric în scoalele populare? Eu cred, că modificarea numită urmăresc două scopuri. Odată: spre a se da ocaziune fie căruia cetățean, de a-și lăsa copiii să învețe limba maghiară, și a doua: pentru ca copiii eșiți din scoalele elementare să fie apți a primi instrucțiunea în scoalele mai înalte, așa și în scoalele secundare numai în limba maghiară.

Nu-mi vine a crede că dieta ar fi votat legea pentru scoalele populare fără nici un scop. (Așa e! în stînga extremă.) Scopul n'a putut fi altul, decât: a cultiva pe de o parte poporul ear pe de altă a da tinerimei ocaziune, ca să învețe chiar și în scoalele secundare atît cât se recere, pentru de a se pute bucura de toate binefacerile statului prin mijlocirea acestei limbi. (Așa e! în stînga extremă.)

Nu cred, că aceia, căroră le place a se numi „inteligență“ și cari doresc a trece de inteligenți, ar voi să despoae pe neamul lor de binefacerile aceste. Ei nu vor pute nega, că primind instrucțiunea în limba maghiară nu numai în scoalele secundare, ci și în cele populare, vor avè de o sută de ori mai multe ocațiuni spre a-și pute însuși cultura națională maghiară, decum au ađi când se instruiază în limba germană sau într'altă limbă în loc a se instrui în limba maghiară. (Așa e! în stînga extremă.)

Recomand deci onoratei case primirea contra-propunerii mele, căci nu vèd nici un motiv, care o ar împedeca. Atrag tot odată atențiunea acelora, cari au voit să introducă limba maghiară ca obiect obligat în scoalele populare, că legea aceasta va rămâne numai pe hîrtie, cât timp așa numita inteligență nu se va convinge, că, împedecând observarea acestei legi, regimul va fi silit a aplica măsuri stricte, și cât timp nu se va dispune, ca instrucțiunea în scoalele secundare să se predea numai în limba maghiară. Eu doresc a se face aceasta numai după 4 ani, sau mai bine cu începutul anului 1887 din motivul, că nu voiu a pretinde imposibilități. Dispunîndu-se, ca în scoala elementară să se observe strict predarea învățămîntului curat numai în limba maghiară, pentru ca după patru ani intrînd copiii în scoalele secundare, să fie în stare a învăța în limba maghiară; dispozițiunea propusă de mine nu va întâmpina nici o greutate. Recomand propunerea mea. (Aprobare în stînga extremă.)

Ministru president **Coloman Tisza**: Îmi țin de datorința a mă declara în privința amendamentelor propuse la acest paragraf cu atît mai vèrtos, căci cea mai mare parte din ele purced din punctul de vedere al tendențelor politice și nu atît din punctul de vedere al instrucțiunii metodice. (Aprobare)

Înainte de toate observ, că nu sînt neaplecat a primi propunerea dlui dep. Tamassy. Va fi ecuitabil a se începe depunerea esamenului de maturitate în limba maghiară numai, după ce va fi urmat deja predarea acestui obiect în cele 7 clase în sensul legii creînde. Voiu să observ mai departe, că nu sînt aplecat a primi propunerea deputatului

Apony — regret a nu-i fi putut ađi motivarea. — Motivele mi le voiu espune pe scurt.

Eu cred că fie-care înțelege intențiunea §. 7. Nu-i va plesni nimenui prin minte să susțină, că pe basa acestui §. n'ar esista sub nemijlocita dispozițiune, supraveghere și conducere a ministrului și astfel de scoale, cari se susțin din mijloace confesionale rom. cath. Eu cred că nimenea nu înțelege paragraful acesta astfel. (Aprobare). În privința aceasta dau garanție declarațiunile făcute în casa aceasta, atît în desbaterea generală cât și în cea specială; o eventuală formulare mai precisă a §-lui 70 ar oferî sigur deplină liniștire în direcțiunea aceasta. Eu însă cred, că, schimbînd acum tectstarea generală, înțeleasă și acceptată, aceasta ar incurca ideile în loc să le clarifice și noi ne-am vedè necesitați a schimba întreg tectstul legii. (Aprobare.)

Merg și mai departe, onorată casă! Cu ocaziunea desbaterei generale m'am exprimat destul de categoric față cu învinuirile ridicate din mai multe părți, ca și când aici nu s'ar intenționa alt ceva, decât maghiarizarea cu ori ce preț. N'am făcut secret nici din convingerea, că statul maghiar nu va pretinde dela nemaghiari mai mult decât e silit a pretinde ca atare, aceea însă o va pretinde. Și acum susțin punctul de vedere de atunci și declar, că după părerea mea; dispozițiunea din legea aceasta referitoare la limba de propunere e cea mai corectă. A trece marginile acestei dispozițiuni în interesul unei limbi nemaghiare, precum a binevoit a se exprima oare care domn deputat, ar fi necorect, căci prin aceasta s'ar vètăma principiul, care constă în aceea, de a pretinde atîta cât cere lipsa. Ar fi a bună seamă în contradicere cu dreptul de pretensiune al statului maghiar, a concede cuiva să înființeze scoale pe cale socială sau corporativă, scoale, în cari să se facă propagandă pentru direcțiune și pentru spirit nemaghiar. Aceasta ar sta în contradicere cu aceea, ce e în drept a pretinde statul maghiar. (Aprobare viuă în dreapta.)

Eu încă n'ași pute trece preste marginea aceasta, fiind convingerea mea aceea, că noi în cazul acesta pretindem mai mult decât are lipsă statul maghiar. Eu țin deplin îndreptățită pretensiunea, că acela, care dorește să treacă de om cult și să cerceteze eventual scoalele mai înalte, așteptînd pe basa aceasta dela stat vre-un post sau vre-o diplomă, trebuie să-și însușiască limba și literatura statului în mod perfect. (Aprobare viuă în dreapta.)

Susținînd aceasta, recunosc de altă parte că se trece marginea ecuitabilă și atunci, când se pretinde dela fii nemaghiari ai patriei, a nu-și vedè în limba maternă de studiile lor în scoalele confesionale. Să mă ierte domnul deputat, aceasta nu e decât șovinism maghiar. (Așa e! în dreapta.)

Eu nu pot primi aceasta, fiind din principiu în contra aceleia, ca statul să treacă preste marginile dreptului său de pretensiune. Nu o pot primi însă nici din alt motiv. Înainte de a trece la espunerea acestui motiv, voiu să observ între paranteze următoarele: scoala secundară nu va esopera cu limba sa maghiară de propunere maghiarizarea poporului și învățarea limbei maghiare din partea acestuia, precum doresc d. deputat. Spre scopul acesta servesc introducerea limbei maghiare în scoalele populare; trebuie deci să ne nizuim a procura legii acesteia valoarea recerută. (Aprobare în dreapta.) Dl deputat dice, că în clasa I-a gimnasială să aibă deja limba maghiară caracter obligatoric, căci apoi se va învăța și în scoala poporală mai curînd. Să mă creadă dl deputat, cei 2—3 scolari din 15 scoale de pe sate, cari vin la gimnasiu, o vor învăța și dacă nu o vor fi învățat în scoala poporală; ceilalți o vor învăța în scoala poporală chiar așa, precum o ar învăța atunci, când în scoala secundară n'ar fi limba maghiară, limba de propunere obligatorică.

Susțin și eu, că zace în interesul scoalelor acestora, ca să învețe limba maghiară: de aceasta trebuie să se îngrijească însă — o repet încă odată — stricta observare a legii, care prescrie propunerea obligatorică în limba maghiară.

De aceea nu pot consimți, că limba maghiară să fie limba de propunere exclusivă. Am convingerea — și aceasta dovedesce chiar și istoria națiunei maghiare, — că respîndirea unei limbi naționale nu se poate efectui prin mărginirea preste măsură a limbei vorbite de celelalte naționalități. (Aprobare în dreapta.) Din contră o procedură prea energică în privința aceasta ar pute provoca numai o reacțiune, care ar împedeca respîndirea necondiționat de lipsă pentru interesul statului. (Aprobare viuă în dreapta.)

Din punctul acesta de vedere nu pot primi amendamentele propuse la acest paragraf afară de cel propus de dep. Tamassy. (Aprobare în dreapta.)

Adolf Zay: Onorată casă! Și eu am de gând a face un amendament la §-ful acesta. Amendamentul meu se deosebesce de cele propuse până acum prin aceea, că purcede curat numai din punctul de vedere didactic și metodic. Înainte de a-l motiva, fie-mi permis a reflecta la câte-va obiecțiuni de ale antevorbitorilor mei. Cu vorbitorul prim, dnul B. Orban o voiu isprăvi-o iute, căci dînsul ca povestitor e, precum se scie, o figură stereotipă a casei acesteia. Nimenea nu o va lua altcum, de cât drept poveste, aceea ce povestesc dînsul, între alte indicări ce contradic direct adevărului, despre „poporul săsesc cel fără de cultură“, ȳicînd, că „poporul cel prea cult al secuilor“ va trebui să i gunoiască pămîntul necultivat cu cultura maghiară! Singură icoana aceasta și alusiunea aceasta fină făcută de dînsul la cultura maghiară îi face povestea interesantă. De alt cum e convins fie care din casa aceasta, că domnul antevorbitoriu n'a avut intențiunea a spune adevărul, ci a voit să spună numai simplu fabule. Prin urmare n'am să fac nici o observare la cuprinsul scorniturilor domnului Orban, cari contradic diametral adevărului. Observ însă la modul său de predare, că așa fi așteptat dela dînsul umorul jovial de fabulist și nu patosul cel serios, ca și când el însuși ar crede cele povestite. Aceasta e contra gustului bun.

Dintre aderenții domnului Orban a vorbit și domnul Iosif Madarász, a căruia vorbire escelează, precum a și promis, prin sinceritatea cea grandioasă. Îi mulțămesc pentru francheța, cu care a recunoscut, că legea pentru scoalele populare din 1879 a fost numai primul pas întru maghiarizarea instrucțiunii în Ungaria. Dînsul a recunoscut însuși, că dieta Ungariei a început la anul 1879 opera oficială de maghiarizare cu maghiarizarea scoalelor populare, că aceeași dietă voiesce a introduce opera aceasta umană prin proiectul de față și în scoalele secundare și a perfecționa pe calea statului cu toate mijloacele legislațiunii și ale guvernului din treaptă în treaptă maghiarizarea Ungariei. Îi mulțămesc pentru recunoascerea aceasta francă și perfectă, căci ea e chemată a dovedi, că cele ȳise de foi și de guvern întru înfrumșetarea proiectului n'au avut alt scop, decât să ducă streinătatea în rêtăcire. Francheța aceasta o stimez mai mult decât ipocrisia domnului ministru președinte și a altor deputați, cari n'au avut curagiul și sinceritatea a reprezenta și pe față aceea, după care își bat capul pe ascuns.

Domnul Iosif Madarász și colegii săi vor rămâne domnului ministru președinte datoriu cu mulțămite, eu însă nu.

Domnul ministru președinte s'a declarat în modul cel mai categoric față cu tendențele de maghiarizare exprimate în propunerea dep. Madarász; grațulez Domnului ministru pentru rezoluțiunea aceasta și pentru declarațiunea sa adevărat diplomatică. A fost și timpul suprem, ca domnul ministru să numească „șovinism maghiar“ nizuințele de soiul acesta, și să arunce cel puțin în mod oficial și cel puțin ađi anatema asupra lor. Fie ca domnul ministru să și facă, pe cum vorbesce, cotropind șovinismul maghiar al amicilor și contrariilor săi și al său propriu cu desevărsire. Eu nu pot gâta așa în pripă cu domnul dep. Madarász, precum a gâtat d. ministru președinte; căci nu sînt chemat ca dînsul, a vorbi aici ex cathedra. Față cu propunerea dep. Madarász, care cere ca după trei ani să fie instrucțiunea în toate scoalele secundare din Ungaria numai maghiară, întreb pe d. deputat respectiv, că oare aceasta e politica tradițională a neamului maghiar și că oare propunerea aceasta n'are cumva un caracter pe cât de revoluționar, pe atît și de reacționar?

Iosif Madarász: „Aceasta e politica tradițională a neamului maghiar!“

Adolf Zay: (continuă): Domnul dep. precum se vede nu-și cunoaște neamul, cel puțin nu'l cunoaște așa, după cum s'a manifestat în istorie și în acțiunile sale de stat. D. Madarász ca membru al partidei independente din anul 1848 ține pe „marele an 1848“ de perioada cea mai splendidă a neamului maghiar și al istoriei maghiare, eară pe bărbații cei mari ai anului 1848 de maghiari veritabili și de patrioți buni. Ei bine! Fie-mi permis a cita un loc din manifestul esmis de cel dintăi ministeriu ungar independent la 11 Iulie 1848 și adresat „staturilor adunate în dieta“ Transilvaniei. În manifestul acela se dă referitoriu la uniune următoarea declarațiune serbătorească: „Acum nu ne mai rămâne alta, decât ca binecuvîntarea d. ȳeească să încoroneze uniunea, care va confesa și valora pentru timpuri eterne sacrele principii de libertate, egalitate și frațietate față cu toate popoarele de ori ce limbă și credință.“

(Va urma.)

În România de mult se tot cerne cestiunea facultății teologice pe lângă universitatea din Bucuresci. Privitor la cestiunea aceasta a apărut în „Biserica română” din Bucuresci un articol interesant din deosebite puncte de vedere.

Eatăl:

Întemeierea facultății teologice.

Primind Constantin cel mare legea creștinească, a semnat, în ziua învierii, evanghelia dela Ioan, drept măturie a intrării sale în biserica întemeiată de Christos. Această faptă serbătorească a ajuns în urmă un obicei, și urmașii creștini ai celui dintâiu împărat creștin dela Roma nouă au semnat în ziua învierii evanghelia dela Ioan.

Acest obicei, pornit dela întâiul împărat roman creștin, s'a păstrat până în zilele noastre; căci după desființarea imperiului roman dela răsărit biserica ortodoxă și-a găsit un adăpost în Țeara Românească și, după ce numai erau împărați creștini la Constantinopol, Domnul Țerei Românești semna în ziua învierii evanghelia dela Ioan; ear astăzi o semnează Carol I., Regele României.

România e dar statul, în care s'au păstrat tradițiile politice ale bisericii creștine dela răsărit, și Regele României e astăzi, de jure, protector cavalier al Bisericii ortodoxe, precum împărații romani-germani erau protectorii cavaleri ai bisericii apusene. Și lucrul e foarte firesc. După căderea imperiului bizantin pământul românesc, el singur în întregul orient, a ramas creștin, un pământ, pe care păgânii nu l'aveau drept de adăpost, singurul unde gîmie nu se putea înființa. Și mult au jertfit părinții noștri spre a păstra sfințenia pământului nostru; jertfit'au și sânge și averi, s'au luptat cu desnădăjduire veacuri întregi și, când au vădit că nu pot isbuti prin lupte, și-au călcat pe inimă și s'au umilit, numai ca să păstreze ceea ce le era mai scump. Prin multe ticăloșii a trecut neamul nostru: asuprit a fost, jefuit a fost, batjocurit a fost, călcat în picioare a fost, dar nici odată el nu le-a dat vrășmașilor creștinătății dreptul de a se așeza pe pământul nostru, și totdeauna acest pământ a fost un loc de adăpost pentru creștinii prigoniți; fie greci, fie bulgari, fie sârbi, fie arnăuți, fie armeni, fie ori ce vor fi, dacă erau creștini veniau ca în țeara lor și erau mai bine decât acasă la dênșii.

Dar nu le era străbunilor noștri destul aceasta: ei și-au dat tot prisosul pentru întemeierea așezămintelor bisericesci. Nu este în Europa nici un popor, care să fi jertfit pentru biserică de o potrivă cu cel român: sînt fabuloase averile pe cari Domnii și boerii le-au dăruit bisericii, sînt nemăsurate comorile, cari au eșit din țeara noastră, spre a fi jertfite pentru mărirea bisericii creștinesci, la Țarigrad, la sfântul Munte și la Ierusalim.

Patru veacuri de-a rândul, câtă vreme creștini dela răsărit au gemut sub puterea musulmană, Românii au trăit numai ca creștini, și și-au dat toată puterea pentru legea creștinească; ei au fost cei mai de frunte, aceia, la cari ochii tuturor se îndreptau. Cu ce ne-am ales din toate acestea? — După ce veacuri întregi am luptat și am jertfit, astăzi la patriarhie nu avem glas, în sfântul Munte, nu găsim adăpost; ear de Ierusalim nici numai știm nimic. Aceia, cari veacuri întregi au trăit cu sângele nostru, astăzi numai vor să știe de noi.

Dar ce ne pasă nouă? — Vor striga mulți dintre cei creștini la Paris. — Noi la Constantinopol și la Atos, și la Ierusalim, nu avem nici o căutare.

Nu aveți voi, — le vom răspunde; — dar avem noi, cei cari știm, că una și nedespărțită e viața unui popor, și că ceea ce au dorit străbunii noștri, trebuie să voim noi; căci numai prin munca unită a mai multor generații, prin a tuturor muncă se sevrăsc faptele mari. Dacă străbunii noștri au luptat pentru creștinătate și și-au jertfit întregul lor prisos pentru mărirea așezămintelor ei, ei n'au făcut aceasta din slăbiciune, ci din convingerea, că ortodocșia este ceea ce îi dă poporului român o poziție între popoarele din Orient. Catolici fiind, am fi cei din urmă dintre popoarele catolice; părăsind legea creștinească, nesce caraghioși am rămâne; eară ca ortodocși am fost veacuri întregi cel mai de frunte între popoarele ortodoxe.

Și e fără îndoială foarte greu a înțelege, cum oamenii noștri mai luminați nu înțeleg, că trebuie să voim a fi și mai departe ceea ce am fost până la începutul veacului nostru. Stefan cel Mare, care a întemeiat, precum se știe, șapte-deci de mănăstiri, Mihail-Viteazul, care n'a trăit decât spre a elibera pe creștini, Mircea cel Bătrân, care a supus țeara Turcilor fără de ale da dreptul de adăpost în ea, Mateiu-Basarab, restauratorul sântelor așezăminte, Constantin-Brâncoveanu, care a preferat moartea creștinească față de mărirea păgână, Domnii cei mari și buni ai noștri s'ar rușina când ar vedea, cum astăzi, după ce musulmanii au fost înfrânți, neamul nostru a ajuns de batjocura celor ce cerșeau odinioară mila.

Și înfrurirea ce am avut în Orient, noi nu am perdut-o: am renunțat noi înși-ne la ea.

Dar departe e de noi gândul de a învinovăți pe cei ce au rupt firul tradițiilor noastre naționale: recunoaștem că legitimă a fost mânia, care s'a produs în inimele oamenilor din generațiile mai bătrâne contra bisericii. Străini cărora noi le-am dat adăpost în țeara noastră, încetul cu încetul ni s'au făcut stăpâni, și au început să risipească

avutul nostru parte pentru mulțămirea lor personală, parte pentru mărirea națională a lor; aceia cari asupriți fiind, au venit la noi pentru a pute trăi ca oameni liberi, au început în urmă să ne asuprească pe noi, și să ne jighească. Era dar legitimă pornirea, care l'a împins pe întemeietorii epocii noastre de renaștere națională, să lovească cu toată puterea în ierarhia bisericească.

Dar lovitura a fost prea aspră, și ea n'a atins numai ierarhia ei a surpat și biserica, și astăzi biserica română, care fusese veacuri întregi cel mai bogat și mai de frunte dintre așezămintele noastre, a ajuns cea mai săracă și mai nesocotită dintre toate bisericile creștinesci.

Aceasta e cea mai simțită dintre slăbiciunile noastre naționale, și acum, după ce ierarhia noastră bisericească a dovedit, că e purtată de aspirațiunile noastre naționale, vor pute să judece și bătrânii noștri fără de preocupare, și vor înțelege, că mărirea bisericii noastre e cerută de interesele noastre naționale...

Posiția, pe care o are statul român în mijlocul poporului român, i se cuvine poporului român în mijlocul popoarelor orientale, și misiunea statului român e de a crea poporului român această poziție dominantă.

Sîntem cel mai mare, cel mai bogat, cel mai cult dintre popoarele ortodoxe din orient, sîntem tot odată acela, care are cele mai multe merite pentru biserica ortodoxă: se cuvine ca glasul nostru să fie hotărîtor pretutindenea, unde e vorba de soarta bisericii ortodoxe, și dacă avem mândrie națională, atunci trebuie să fim adânc jicniți, când ne vedem nesocotiți la Patriarhie, ori în Sfântul munte; căci aceasta nesocotire e ceea ce surpă autoritatea statului român față cu Orientul și în interesul acestei autorități trebuie să stăruim a ne recăștiga poziția în biserica ortodoxă.

Înființarea facultății de teologie e unul dintre mijloacele alese spre acest scop, și fără îndoială unul din cele mai puternice. Cu drept cuvânt nesocotesc popoarele orientale când ved starea părăginită a bisericii noastre, și nu putem cere să fim sobotiți drept popor luminat, când noi trimitem tinerii noștri la Moscova, la Cernăuți, ba chiar și la Atena, ca de acolo să ne aducă lumină.

De aceea, dacă e vorba să întemeem un lucru folositor, tocmai la facultatea teologică trebuie să adunăm cele mai bune puteri, ce s'au ivit nu numai în mijlocul poporului român, ci dacă se poate, în întreaga biserică orientală. Aici economii nu trebuie să facă, fiindcă nu e vorba de a se înființa un așezământ de simplă utilitate publică, ci de a pune temelile celui mai de frunte focar de cultură bisericească orientală, de a pune în capitala României, un „collegium de propanganda fide” orientală. Căci numai atunci când lumina va pleca dela Bucuresci pentru popoarele orientale, numai atunci vom dobândi poziția, în vederea căria s'au luptat străbunii noștri pentru creștinătate, și și-au jertfit avutul lor pentru așezămintele ei.

Eară făcînd alt-fel, vom dovedi că nu înțelegem faptele străbunilor noștri, nu ne dăm seamă despre poziția noastră socială și nu știm să alegem căile, pe cari trebuie să umblăm, spre a pute împlini misiunea de element civilisator, de purtători ai cultului, cum ne place să șicem cu emfasă la toate ocaziunile.

I. Slavici.

Varietăți.

* Escelența Sa Preas. P. Archiepp. și Metropolitan Miron Romanul a sosit Duminecă din călătoria dela Budapesta.

* (Adunare generală) extraordinară a comitatului Sibiiului se va ține în 11 Maiu nou în sala dela „împăratul romanilor.” Obiectul desbaterei este limitarea creditului cărciumăresc și usurei.

* (Alegerile la universitate): În Sibiu G. Kapp și Dr. Arz de Straussenburg, în cercul rural Dr. Carol Wolff, la Brașov s'au ales Zay și Hiemesch; la Bistrița Dr. Filkeni Budacker; la Sighișoara Teutsch și Gull; în cetatea Orăștiei Jos. Schuller; la Cohalm Hager; în cetatea Mediașului Schaffend și Lehrer; la Cincu-mare Dr. Bruckner; la Mercurea D. Krasser. — Oare alegătorii români numai există? sau dacă există numai pentru a se blama ca cei dela Boița și din Scaunul Mercurei pentru persoane, în condițiuni de a nu pute avea libertatea cugetării și consciinței? Ce zăpăceală este aceasta?

* (Junii) Triste, ca și timpul cel rece și ploios din zilele Pascilor, au fost de asta-dată serbările „Junilor” din Brașov. Cavalcada ce au făcut-o Mercurea trecută bravii noștri Juni, după datina strămoșească, a fost posomorită, lipsită de veselia de odinioară. Musica militară, care de altădată cânta în Groaveri, dând serbării o mai mare viocciune a lipsit de astădată, probabil din cauza timpului ploios. Când au pornit Junii dintre petri, soarele a răsărit parcă ar fi voit să-i mângăie și să le dea nădejde în zile mai senine. De pe fețele călăreților se putea ceti greutatea vremurilor ce apasă comerțul industria și economia casnică a oamenilor; ei au fost și puțini la număr, nu ca în anii de mai nainte, și mulți spectatori au observat,

ca un moment caracteristic al timpului, că la serbătorearea de Mercuri erau „mai mulți gendarmi decât Juni”. Baionetele de pe puscile numeroșilor gendarmi și polițiani își revocau în memorie vremurile absolutismului nemțesc și am auzit pe unii întrebându-se că ori atunci nu era mai multă libertate decât acum în perioada absolutismului parlamentar unguresc. Unul din privitori dișe cătră ei: Nu mai mi aduc aminte dacă pe atunci Junii noștri erau păziți de mai puțin gendarmi ca acum atăta însă știu, că pe timpul acela negoțul și industria era în floare și oamenii aveau ce le trebuia, acum însă au ramas numai cu cărticelele de dare”. Nu-i mirare așa dar, că oamenii sînt mîhniți și că veselia numai voescă să reintre în inima Junilor. S'a mai observat Mercuri că Junii călări nu duceau cu sine nici steag, cum făceau de altădată. Întrebând, că ce e cauza, am aflat, că nu li s'a mai conces a întrebuița numai steagurile lor de până acum, ci li s'a impus să ducă și steaguri unguresci, ear Junii vrînd să scape de încurcătura, au preferit mai bine să nu ducă nici un steag. Astfel s'a sevrășit serbarea de Pasci a Junilor, fără musică, fără steag după cum sînt și vremurile de astăzi. „G. Tr.”

* Trigemeni. O femeie din Săliște a născut în săptămăna trecută 3 copii viguroși, binefăcuți toți unul ca altul, cari trăesc și astăzi. Cu ocaziunea aceasta a operat D. medic Calefariu cu mare succes.

Posta din urmă.

Una din foile bucurescene, care ne au sosit astăzi, atrage în mijlocul luptei electorale atențiunea publică asupra cestiunei dunărene, care mai că se dase uitărei. În zilele trecute, scrie foia bucuresceană, o telegramă dela Viena ne spunea, că comisiunea europeană a Dunării va fi prorogată până la 10 Septembrie, — când se încheie termenul de 6 luni lăsat de tractatul din Londra. Aceeași telegramă mai adauge: „Demersul colectiv al Puterilor la Bucuresci se va face probabil după deschiderea camerilor române, căci Puterile vreau să cunoască mai întâiu răspunsul României la nota lordului Granville. Acest răspuns nu va fi comunicat Puterilor decât după 10 Maiu, și pe la Viena e sigur, că dênșul va fi negativ”.

Lucrările, continuă foia, dară par a sta astfel: Nota Engliterei, care ne comunică hotărîrile conferinței din Londra, este fără răspuns din partea României.

Foia ne mai spune, că în mesagiu va trebui să se puna cestiunea corpurilor legislative și aceste vor trebui să răspundă. Provoacă în fine pe toți cei aleși și pe cei ce se vor alege să fie la înălțimea misiunii, căci vor ave să răspundă la cestiunea dunăreană înainte de revisiunea constituțiunei.

Conspectul operațiunilor, Institutului de credit și de economii „Albina” în luna Aprile 1883.

Întrate.		fi. cr.	
Numerariu transpus din 31 Martie	66,206.67		
Depuneri	80,641.62		
Cambie rescumperate	160,378.58		
Împrumuturi ipotecare și alte împrumuturi	4,328.63		
Interese și provisiuni	9,167.17		
La fondul de pensiune	58.55		
Monetă vîndută	71,164.11		
Efecte	15,030.69		
Conturi curente	57,223.23		
Diverse	1,624.30		
		fi.	465,823.55
Eșite.		fi. cr.	
Depuneri	109,142.95		
Cambie escomptate	154,501.48		
Împrumuturi ipotecare și alte împrumuturi	21,255.—		
Interese pentru depuneri	852.59		
Contribuțiune și competențe	173.24		
Salarie și spese	2,506.53		
Monetă cumpărată	59,507.86		
Conturi curente	67,767.67		
Diverse	11,565.33		
Saldo în numerariu cu 30 Aprile 1883.	38,560.90		
		fi.	465,823.55

Sibiu în 30 Aprile 1883.

Visarion Roman m. p., I. Lissai m. p.,
director executiv. comptab.

Loterie.

Sâmbătă 5 Mai n. 1883.

Viena:	38	17	75	18	48
Timișoara:	22	90	69	47	11

Bursa de Viena și Pesta.

Din 5 Maiu n. 1883.

	Viena B-pesta	
Renta de aur ung. de 6%	120.35	120.30
Strisuri fonciari ale institutului „Albina”		100.30
London (pe polița de trei luni)	119.80	119.70
Galbi.	5.66	5.65
Napoleon	9.55	9.51
100 marce nemțesci	58.55	58.55